

„Nie ma polityki państwa w zakresie terenów przemysłowych i zdegradowanych” – takim stwierdzeniem podsumował swoje wystąpienie dyrektor Wydziału Infrastruktury i Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Jerzy Ziara podczas III Międzynarodowej Konferencji poświęconej innowacyjnym rozwiązaniom rewitalizacji terenów zdegradowanych.

Rewitalizacja terenów przemysłowych w polityce państwa

Polityka ta była tematem dyskusji panelowej, w której swoje opinie i działania zaprezentowali przedstawiciele Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Urzędu Marszałkowskiego i Wyższego Urzędu Górniczego.

Przeszkody prawno-finansowe

Podstawowy problem związany z rewitalizacją to brak jednolitej definicji pojęcia terenów przemysłowych i zdegradowanych. Różnicowane rozumienie i podejście do tego terminu przez jednostki badawcze i instytucje publiczne wyklucza możliwość porównywania wyników badań statystycznych, a tym samym przedstawienia faktycznego stanu tego zjawiska w naszym kraju.

Zastrzeżenia budzą również przepisy prawne regulujące niektóre kwestie związane z usuwaniem negatywnych skutków działalności przemysłowej. Istnieją poważne przeszkody, które uniemożliwiają egzekwowanie tego wymogu. Nałożenie obowiązku na sprawcę degradacji zwykle dotyczy sytuacji, gdy zakład przemysłowy nie ma środków na jego realizację albo już nie istnieje. Z kolei przekazanie odpowiedzialności za sporządzenie wykazu miejsc zdegradowanych starostom wydaje się niezasadne ze względu na brak narzędzi finansowych niezbędnych do wykonania tego zadania. Brak informacji oznacza niemożność zdiagnozowania skali problemu, a tym samym brak możliwości jego rozwiązania.

Dodatkową przeszkodą dla inicjatyw naprawczych jest struktura własnościowa – własność prywatna, obciążenia hipoteczne i postępujące rozproszenie gruntów. Przy jednoczesnym pozbawieniu władz regionu możliwości podjęcia działań rewitalizacyjnych programy zagospodarowywania terenów przemysłowych natrafiają na poważny opór prawno-fORMALNY.

Problem rewitalizacji tkwi także w nieracjonalnym zarządzaniu obszarami zdegradowanymi, którym można przywrócić funkcje gospodarcze, i obszarami zalesionymi, których przekształcanie nie jest konieczne. Rozwiązanie tej kwestii było celem Programu Rządowego dla Terenów Przemysłowych przyjętego przez Radę Ministrów w 2004 roku. Przedsięwzięcie zakładało stworzenie krajowego systemu zarządzania terenami zdegradowanymi, który służyłby rewitalizacji i przywróceniu do obrotu gospodarczego terenów zniszczonych eksploatacją przemysłową oraz ograniczaniu inwestycji przemysłowych na terenach niezdegradowanych. Miało ono ponadto stymulować rozwój przedsiębiorstw zajmujących się rekultywacją terenów zdegradowanych. Rządowy program został jednak anulowany.

Źródła finansowania rewitalizacji i rekultywacji terenów przemysłowych

Brak wniosków o finansowanie projektów związanych z rewitalizacją i rekultywacją terenów zdegradowanych zdaje się wskazywać, że w Polsce problem taki nie istnieje, co oczywiście nie jest zgodne ze stanem faktycznym – podkreślali podczas konferencji reprezentanci NFOŚiGW i WFOŚiGW w Katowicach. Zarówno NFOŚiGW, jak i wojewódzkie FOŚiGW, co wynika z ustawy regulującej działalność tych instytucji, finansują bądź współfinansują przedsięwzięcia ekologiczne projektów związanych z zagospodarowaniem obszarów przemysłowych. Dotacje są przyznawane w celu zagospodarowania krajobrazowo-przyrodniczego zniszczonych terenów przemysłowych i zdegradowanych oraz usuwania skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku niustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego.

Z finansowym wsparciem NFOŚiGW oraz katowickiego WFOŚiGW zrealizowane zostały między innymi takie projekty, jak rewitalizacja zespołu akwenów „Amelung” w Chorzowie, w wyniku którego zagospodarowano na potrzeby krajobrazowo-przyrodnicze 3,62 ha terenu przemysłowego czy budowa Ośrodka „Dolomity Sportowa Dolina” w Bytomiu, gdzie zagospodarowano teren po zakładach dolomitowych.

Szansę na zdobycie środków na przedsięwzięcia rewitalizacyjne dają fundusze unijne. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko są współfinansowane projekty dotyczące przywracania terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrony brzegów morskich. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne finansowane są również ze środków Regionalnych Programów Operacyjnych. Ich cel to przede wszystkim wzrost atrakcyjności miast i ich rozwój oraz stymulowanie rozwoju gospodarczego.

„...jeżeli ma być lepiej, to coś musi się zmienić” – motto przewodnie III Międzynarodowej Konferencji nt. Innowacyjne rozwiązanie rewitalizacji terenów zdegradowanych, odnosi się więc nie tylko do polityki państwa, ale także do tych, którzy mają pomysł i chęć dokonywania zmian, dzięki którym odzyskamy i zyskamy nowe obszary przyrodniczo-krajobrazowe, rekreacyjne i gospodarcze. Więcej informacji na temat innowacyjnych rozwiązań rewitalizacji terenów zdegradowanych znajduje się na stronie Centrum Badań i Dozoru Górnicwa Podziemnego sp. z o.o. w Łędzinach – www.cbidgp.pl

Dr Joanna Pruchnicka
Specjalista ds. funduszy unijnych

Centrum Badań i Dozoru
Górnicwa Podziemnego Sp. z o.o.
tel. +48 32 32 42 200
fax: +48 32 216 66 66
<http://www.cbidgp.pl>

